

AANPAK SLACHTOFFERS MENSENHANDEL/LOVERBOYPROBLEMATIEK
VOOR JEUGDIGEN MET EEN LVB EN/OF PSYCHISCHE PROBLEMEN

Tien aanbevelingen

Jongeren (meisjes en jongens) met een licht verstandelijke beperking (LVB) en/of psychische problemen zijn extra kwetsbaar om slachtoffer te worden van loverboys/mensenhandel. Het [Landelijk Kenniscentrum LVB](#) (LKC LVB) heeft van augustus 2016 tot en met maart 2017 het project aanpak slachtoffers mensenhandel/loverboyproblematiek onder jongeren met een LVB en/of psychische problemen uitgevoerd in nauwe samenwerking met het [Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie](#), [Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland](#), [GGZ Nederland](#) en de [Vereniging Orthopedagogische Behandelcentra](#) (VOBC).

Het project is een verdieping en gericht vervolg op de resultaten uit de "Aanpak meisjesslachtoffers van loverboys/mensenhandel in de zorg voor jeugd" voortkomend uit het actieplan "Hun verleden is niet hun toekomst" van de commissie Azough. De instrumenten die vanuit de cie. Azough zijn ontwikkeld, zijn tegen het licht gehouden en aangepast. Daarnaast is een nieuwe handreiking *Hoe was jouw dag op internet?* ontwikkeld voor professionals die werken met meisjes en jongens met een LVB en/of psychische problemen. Deze instrumenten zijn gericht op signalering, risicotaxatie, samenwerking met politie en justitie, melding bij het Coördinatiecentrum Mensenhandel (CoMensha), opvang en hulp aan slachtoffers.

In het kader van dit project zijn expertmeetings, regiobijeenkomsten en een conferentie op 16 februari 2017 gehouden. Tijdens deze conferentie zijn door de stuurgroep tien aanbevelingen die voortkomen uit dit project overhandigd aan Martin van Rijn, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Samenstelling stuurgroep

Voorzitter:

Naima Azough

Leden:

Anke van Dijke - bestuurder Fier

Ans van de Maat - bestuurder Intermetzo

Caroline Verkerk - adjunct directeur van Jeugdzorg Nederland

Gertrude van den Brink - bestuurder van Middin

José Schilderincq - bestuurder Ambiq

Mariëlle Ploumen - directeur Herlaarhof (onderdeel van Reinier van den Arkel)

Waarnemers:

Esin Gula - beleidsmedewerker ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ina Gorter - beleidsmedewerker ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Maj van den Heuvel - beleidsmedewerker ministerie van Veiligheid & Justitie

Sjoerd van Bommel - beleidsmedewerker Nationaal Rapporteur Mensenhandel

Projectsecretariaat:

Ineke Glissenaar - projectleider Landelijk Kenniscentrum LVB

Josine Holdorp - projectmedewerker Landelijk Kenniscentrum LVB

De 10 aanbevelingen

I Inhoud

Professionals in zorg, strafrecht, onderwijs en gemeenten

1 Bieden aan alle jeugdigen van jongs af aan voorlichting over seks en sociale media.

De voorlichting is ontwikkeld en wordt aangeboden in samenspraak met (ervaringsdeskundige) jongeren, is leeftijdsadequaat en afgestemd op de aanwezige verstandelijke beperking en hechtingsproblematiek bij jongeren waardoor ze meer risico's nemen om (negatieve) aandacht te krijgen. Professionals laten zich actief informeren door jongeren over de laatste ontwikkelingen op het gebied van sociale media en kennen zowel de mogelijk positieve als mogelijk negatieve aspecten daarvan (waaronder nieuwe vormen van ronselen).

2 Stellen de veiligheid van jongeren in hulp centraal.

Elke jongere in zorg heeft een veiligheidsplan. Dit plan maakt onderdeel uit van het zorg/behandelplan en van het toekomstplan dat met elke jongere in zorg opgemaakt is/wordt. In het veiligheidsplan wordt rekening gehouden met risico's in de instelling, het gezin en andere pedagogische milieus. Het plan gaat ook in op risico's met betrekking tot vervoer, onderwijs, social media, vermissing en onttrekking. Als de veiligheid van een jongere is geschonden, dan wordt deze jongere bijgestaan en/of behandeld door ter zake kundige specialisten. Denk daarbij ook aan de integrale zorg (medisch, forensisch en psychologisch) zoals wordt geboden door de Centra Seksueel Geweld (CSG's).

3 Bieden (gezamenlijk) de best mogelijke (trauma)behandeling op basis van de huidige kennis.

Nieuwe kennis, methodieken waaronder inzet van lotgenoten en technologieën worden systematisch geïncorporeerd in de behandeling. Deze behandeling wordt adequaat afgestemd op de aanwezige verstandelijke beperking en/of psychische problemen van de betreffende jongeren.

4 Sluiten in de bejegening van mogelijke slachtoffers aan op de aanwezige verstandelijke beperking en/of psychische problematiek.

Zorg, politie- en justitiefunctionarissen zijn hier extra alert op en schakelen voor verhoor getrainde rechercheurs in die aansluiten bij de aanwezige verstandelijke beperking en/of (seksueel misbruikte) jeugdigen met hechtingsproblematiek.

II Kwaliteitskader Zorg-, politie- en justitie- en onderwijsorganisaties, brancheverenigingen en kennisinstututen

5 Richtten (inter)sectoraal cyclische deskundigheidsbevordering in op de thema's licht verstandelijke beperking, psychische problematiek, traumagerelateerde problematiek, onthechtheid en de daarmee samenhangende kwetsbaarheid voor (verschillende vormen van) uitbuiting, zodat een cumulatie van risicofactoren voortijdig wordt onderkend en een doorgaande lijn van misbruik, mishandeling en verwaarlozing doorbroken wordt.

6 Hanteren de elementen uit het Basispakket preventie seksueel grensoverschrijdend gedrag en bevorderen gezonde seksuele ontwikkeling (VOBC), kwaliteitskader Voorkomen seksueel misbruik (cie. Rouvoet) en het kwaliteitskader Aanpak voorkomen loverboyslachtoffers (cie. Azough).

Deze zijn branchebreed onderschreven en worden medio 2018 geïmplementeerd en gemonitord. Het uitgangspunt is dat meisjes worden opgevangen in sekse-specifieke groepen. Verwijs, indien dit niet (direct) mogelijk is, naar een instelling die wél seksespecifieke groepen heeft (eerste voorkeur) of maak duidelijk hoe jongeren in gemengde groepen worden beschermd (tweede voorkeur).

III Intersectorale samenwerking

Zorg-, politie- en justitie-, medische- en onderwijsorganisaties en de lokale en landelijke overheid

7 Hanteren een integrale benadering en werken sector-overstijgend.

Een succesvolle strafrechtelijke aanpak van de dader draagt bij aan erkenning voor het slachtoffer over wat hem of haar is aangedaan, draagt bij aan de verwerking en veiligheid van het slachtoffer en het terugdringen van de daderpopulatie. Weeg een strafrechtelijke aanpak af tegen mogelijk risico van hertraumatisering van het slachtoffer. Politie en OM sporen daarnaast voor effectieve terugdringing van aantal daders hen zonder aangifte actief op. Voor een succesvolle strafrechtelijke aanpak werken zorgprofessionals samen met strafrechtprofessionals, binnen bestaande structuren, zoals zorgtafels. Zij maken regionale samenwerkingsafspraken met ketenpartners zoals zorg, onderwijs en gemeenten, en implementeren deze afspraken. Deelnemers van diverse overlegvormen hebben contact en collegiale samenwerking met de regionale Korpsexpert Mensenhandel (Afdeling Vreemdelingen Identificatie en Mensenhandel, AVIM).

8 Sluiten aan bij regionale meldpunten mensenhandel/ loverboyproblematiek en/of werken nauw samen met een door Comensha aangestelde regionale coördinator.

9 Coördineren en versterken de implementatie en het onderhoud van de aanpak sector-overstijgend.

Alle betrokken partijen (zorg, politie/justitie, onderwijsorganisaties en de lokale en landelijke overheid) faciliteren de verdere borging en zorgen voor blijvende aandacht voor de risico's van deze kwetsbare jongeren.

IV Opdracht aan iedereen

10 Zet blijvend in op het bespreekbaar maken van seksualiteit en doe dat in directe en concrete taal.

Dit biedt ook een basis voor het adequaat handelen bij (vermoedens van) seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het thema seksualiteit maakt periodiek en op verschillende momenten onderdeel uit van het dagelijks werk en is in de zorg/behandelplannen en in de toekomstplannen van de jongeren en in de handelings- en ontwikkelingsplannen van de professional vastgelegd. Maak jeugdigen meer weerbaar, juist als zij door eerdere ervaringen met misbruik, mishandeling, verwaarlozing en structurele hertraumatisering meer risico's lopen. Blijf aandacht houden voor seksualiserend of grensoverschrijdend gedrag. Dit zijn uitingen van onderliggend trauma, hechtingsproblemen, negatief zelfbeeld en onvoldoende sociaal emotionele ontwikkeling.

Colofon

Aanpak van mensenhandel/loverboyproblematiek in de zorg voor jeugd

Met financiële steun van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Tekst: Ineke Glissenaar en Josine Holdorp

Landelijk Kenniscentrum LVB

Catharijnesingel 47

Postbus 19221

3501 DE Utrecht

T. 030 740 0400

E. info@kenniscentrumlvb.nl

Vormgeving: Punt Grafisch Ontwerp

©2017, Landelijk Kenniscentrum LVB